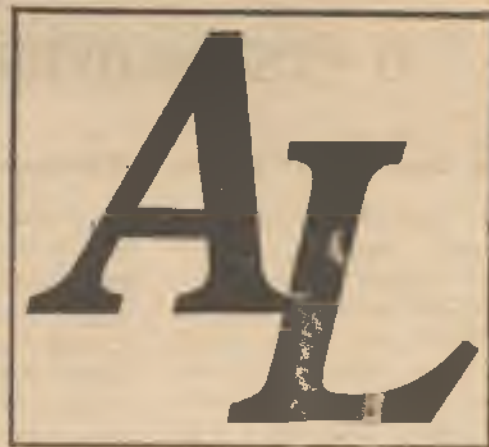

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslovakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

AMERICKÉ LISTY: Vychází každý pátek • Vydává a tiskne: Universum Sokol Publ. • Vedoucí redaktor: Josef Martínek • Evropský redaktor: Miroslav Fišera • Adresa redakce: AL, Postfach 3, 8027 Zürich
Roční předplatné S. Fr. 50.00.

AMERICKÉ LISTY: Erscheint jeden Freitag • Herausgeber: Universum Sokol, Publ. Chefredakteur: Josef Martínek • Redakteur für Europa: Miroslav Fišera • Anschrift der Redaktion: AL, Postfach 3, 8027 Zürich • Abonnement: S. Fr. 50.00 (jährlich).

GEGRÜNDET 1974 (New Yorkské Listy) • MONTAG, den 25. NOVEMBER 1974 • POSTFACH, 3 8027 ZÜRICH (SCHWEIZ) Nr. 47. • PREIS S. FR. 1.00

Myšlenky sibiřského vězně

Sovětský národohospodář Nikolaj Dmitrijevič Kondratěv napsal své hlavní práce před půlstoletím; později byl na Stalinův rozkaz odsouzen k nuceným pracím v solných dolech na Sibiři, kde předčasně zemřel. Sovětská encyklopedie vyhrazuje Kondratěvovi jen jednu krátkou větu, v které označuje jeho dílo za "mylné a zpátečnické". Ekonomická encyklopedie, vydaná nedávno v Praze, o velkém sovětském ekonomovi mlčí; pod heslem "cyklus" nicméně uvádí jako jiné označení pro tak zvané dlouhodobé vlny "Kondratěvovy cykly". Co hlásal Kondratěv? Čím vyvolal Stalinův hněv?

Kondratěv se zabýval zkoumáním rozdílných úrovní hospodářské aktivity v různých časových úsecích a nabyl přesvědčení, že dlouhodobé vlny, které zjistil ve vývoji kapitalistické ekonomiky — mají cyklický charakter a že se opakují v obdebích padesáti až šedesáti let. S pomocí cenových ukazatelů a jiných ekonomických měřítek, které byly k dispozici pro takové země jako Spojené státy, Británie a Francie, došel sovětský ekonom k závěru, že lze mluvit o "velkém hospodářském cyklu". Každý takový velký cyklus — dnes se mu obecně říká "Kondratěvova vlna" — vyznačuje střídání vzestupných a sestupných fází hospodářské činnosti. Tuto teorii odmítá mnoho ekonomů, zejména stoupenci Johna Maynarda Keynesa, kteří tvrdí, že zdraví a expanze hospodářství lze udržet vhodnými vládními zásahy. Jádrem Kondratěvovy teorie je totiž právě odlišný předpoklad, že hospodářský vývoj podléhá v dlouhém období do vysoké míry neúprosným zákonům, a že vládními zásahy je v nejlepším případě možné jen oddálit, nikoli však vyřadit období korektur — která nevyhnutelně vystřídávají období. V nichž hospodářský růst — opět nevyhnutelně — dosáhne nadměrně vysoké úrovně. Ekonomická vlnění, která charakterizují sled různých e-

konomických ukazatelů, mají tedy podle Kondratěva cyklický charakter: obrazně řečeno, po sedmi letech tučných nutně přichází sedm let hubených. Šířitelům takových představ by se mohlo sotva vytýkat, že líčí kapitalistické hospodářství v růžových barvách. Nicméně nedílnou částí Kondratěvovy teorie je, že střídání fází každého velkého cyklu probíhá samočinně — působením vnitřních sil ekonomického mechanismu. Samočinnost spočívá v tom, že hlavní procesy, vyznačující danou fázi cyklu, vytvářejí zároveň nezbytné předpoklady pro přechod k další fázi. Sestupné fáze každého velkého cyklu mají tedy funkci očisty mechanismu a vytvářejí základ, který umožňuje nový silný hospodářský růst. Právě tento aspekt teorie popudil Stalina a vedl ke Kondratěvově deportaci na Sibiř, kde — jak zaznamenal také Aleksander Solženicyn v druhé kapitole prvního dílu "Souostroví Gulag" — "Kondratěv, odsouzený k samotce, duševně ochořel a zemřel".

Renesanci Kondratěvovy teorie vysvětlují ekonomové dvěma faktory. Předně, stále více lidí se kloní k názoru, že hospodářský systém v poválečném období byl soustavným zadlužováním krajně zatížen a že deflaci už nelze odkládat; tím se rozumí proces zvyšování hodnoty peněžní jednotky zužováním peněžního oběhu. A za druhé, prudké vzestupné cenové hladiny v loňském a letošním roce se nápadně podobá vývoji v letech 1919 a 20 a je vskutku zajímavé, že k němu dochází přesně v době, předpověděné Kondratěvem pro opakování velkého cyklu. Takovéto úvahy je ovšem třeba konfrontovat s faktory, které mluví proti domněnce, že Kondratěvův velký cyklus nyní patrně vyvrcholuje. Mzdy například jsou teď téměř dokonale nepružné, kdežto v předešlých deflacích v době, kdy Kondratěv formuloval svou teorii, měly sestupnou tendenci. Kondratěv nadto nemohl

Příčinou přestávky v americko — sovětských rozhovorech o omezení strategického zbrojení je podle názoru odborníků výměna prezidentů ve Spojených státech. Delegace obou zemí odložily příští zasedání v Ženevě na neurčito a čekají zřejmě na výsledky první schůzky prezidenta Geralda Forda s generálním tajemníkem Sovětské komunistické strany Leonidem Brežněvem 23. listopadu u Vladivostoku. Odborníci poukazují na jistou obdobu k situaci z letošního jara před červnovou návštěvou bývalého prezidenta Nixonova v Moskvě. I tehdy uvázly rozhovory delegací v Ženevě na mrtvém bodě a všechny naděje na další pokrok se upřely k nadcházející vrcholné schůzce. Brežněv však v červnu nepřijal americký návrh omezení rozmístování raket s mnohonásobnými nukleárními hlavicemi. Místo toho si oba představitelé navzájem slíbily, že budou usilovat o uzavření desetileté smlouvy o útočných strategických zbraních a o dvouleté prodloužení prozatímní dohody z roku 1972. Tato dohoda omezila Spojené státy na 1000

raketových nosičů na pozemních odpalovacích základnách a na 710 v atomových ponorkách. Sovětskému svazu povolila 1410 nosičů na zemi a 950 na moři. Do dohody však nebyly zahrnuty dálkové bombardéry — kterých má Amerika asi 400 a Sovětský svaz 125. ani balistické střely s mnohonásobnými samostatně zacílitelnými hlavicemi. Nixon mezitím odstoupil a Brežněv bude muset řešit tytéž problémy s novým prezidentem. Pozorovatelé očekávají, že se oba představitelé dohodnou přinejmenším na zásadních směrnících, které dají ženevským rozhovorům nové podněty. Až dosud se Washington a Moskva rozcházejí v základním pojetí složitých vztahů mezi kvalitativní a kvantitativní rovnováhou jaderných zbraní. Tak například Washington navrhuje celkovou vyrovnanost počtu raket. Moskva však trvá na stanovisku, že Amerika musí do tohoto počtu zahrnout přes 500 letadel na základnách v Evropě a v přilehlých oblastech, protože některá z nich mohou být vyzbrojena nukleárními bombami. Spojené stá-

ty chtějí letadla z dohody vyloučit a předkládají technické důkazy o jejich výhradně obranném poslání.

Washington potom navrhl kompromis mezi kvantitativní a kvalitativní nukleární silou v tom smyslu, že by Americe byla přiznána výhoda v počtu raket s mnohonásobnými hlavicemi na pozemních základnách, zatímco by Sovětský svaz měl převahu co do nosnosti balistických střel. Moskva však na to nepřistoupila a žádá pro sebe výhodu větší nosnosti při stejném počtu nukleárních hlavic.

Teprve budoucnost ukáže, zda americký ministr zahraničí Henry Kissinger dokázal za své nedávné návštěvy v Moskvě předložit nové formule, které by snad byly Sovětskému svazu přijatelnější. Jisté je, že Kissinger minulý měsíc jednal se sovětskými představiteli o možnostech překonat mrtvý bod v ženevských rozhovorech a později konstatoval, že existují reálné vyhlídky na dosažení dohody příštího roku. Odborníci však toto prohlášení komentovali s jistou dávkou skepse.

ČÍNA A SSSR

Pozdravný telegram Číňanů Sovětům k letošnímu výročí říjnové revoluce obsahoval nabídku normalizace mezistátních styků a jednání o paktu o neútočení. Text čínského poselství byl dán k dispozici západním novinářům oficiálními čínskými kruhy

tušit, jak hluboce budou vlády kapitalistických států zasahovat do hospodářství.

Jsou tedy Kondratěvovy poučky veteší? Proti tomu lze namítnout, že právě nepružnost mezd, která snad znehodnocuje jeho teorii, může vést k ještě zhoubnější inflaci. Tak či onak, bez ohledu na to, jakým směrem se bude ubírat hospodářský vývoj ve světě, je jisté příznačným znamením doby, že myšlenky sibiřského vězně tak velice ožily.

v Moskvě. Poselství se dovoloává dorozumění, kterého prý dosáhli ministerští předsedové Čou En Laj a Kosygin na schůzce, k níž došlo na letišti v Pekingu v září 1969, když se Kosygin vracel z pohřbu severovietnamského předáka Ho Či Mina. Nynější čínské poselství tvrdí, že se tehdy Čou En Laj a Kosygin vyslovili proti používání násilí a pro smlouvu o neútočení, jakož i pro to, aby na sovětsko-čínských hranicích byl zachován "status quo", dále pro opatření, která by vyloučila pohraniční srážky a incidenty, pro vzájemné odpoutání vojenských sil ve sporných oblastech a pro řešení všech pohraničních problémů jednáním. Jak známo, k jednáním o problému hranic skutečně došlo, ale tato jednání, která nebyla dosud formálně ukon-

čena, uvízla zjevně na mrtvém bodě. Ministerský předse-
da Čou En Laj v rozhovoru s japonskou parlamentní delegací počátkem tohoto roku prohlásil, že na schůzce v září 1969 byly dohodnuty čtyři body: zachovat "status quo", vyhnout se ozbrojenému konfliktu, vytvořit demilitarizovaná pásma na hranicích a provést praktickou úpravu poměrů na řece Amuru. Podle Čou En Laje Moskva úmluvu nedodržela a pokračovala v upevňování masové vojenské pohotovosti na sovětsko-čínských hranicích. Na druhé straně se Moskva už často dovolávala toho, že přišla s kladnými iniciativními návrhy na zlepšení sovětsko-čínského poměru, a to nejen v roce 1969, ale i později. Počátkem tohoto měsíce prohlásil minister-

(Pokrač. na str. 7)

O ČESKOSLOVENSKU

Na školení do Francie Málem katastrofa

Na týdenním pobytu ve Francii pobývala delegace KSČ, vedená tajemníkem ústředního výboru Kempným. Oficiální účel zněl: "seznámit se se zkušenostmi z různých oblastí politické aktivity". Podle všeho šlo i o dohodu pro další postup v přípravě evropské komunistické konference.

Ocelárna nepostupuje

Stavba elektroocelárny Poldi II v Dříně u Kladna je opožděna, alespoň v montáži technologie, nejméně o půl roku. Vítkovické železářny ani další subdodavatelé nespĺnily své závazky. Včas přišly prý jen elektrické pece ze SSSR. Ocelárna má zahájit provoz k 1. lednu 1976.

Přerušená doprava

V polovině listopadu byla na několik dní přerušena železniční doprava na trati Brno — Česká Třebová. V oprávaném tunelu mezi Babicemi a Adamovem vznikl požár lešení, při němž se uvolnila část vyzdívky. Náhradní dopravu vykonávaly autobusy.

Telefon do Bělehradu

Mezi Prahou a Bělehradem bylo navázáno automatické telefonní spojení. Trmácitový rozhovor stojí 54 korun, každá další minuta 18 korun. Pro příští rok se plánuje podobné spojení s Budapeští.

Málo vína

Letošní špatné podzimní počasí ve střední Evropě způsobilo — kromě kalamity při sklizni brambor a cukrové řepy, jakož i při setbě ozimů — nižší výnosy i u vinné révy. V řadě slovenských okresů byla úroda vína až o polovinu menší než loni; klesla také cukernatost.

Nová akademie věd

Když se nepodporuje svobodná věda, rostou alespoň správní vědecké instituce. V Praze se ustavila Čs. akademie zemědělská. Jejím předsedou se stal prof. dr. ing. Karel Kudrna, místopředsedy dr. A. Holub a prof. dr. O. Vrtiak, vědeckým sekretářem doc. ing. A. Slabý.

Na pražském letišti v Ruzyni se 10. listopadu za zhoršených povětrnostních podmínek střetlo při přistávání v předpolí se zemí letadlo alžírské letecké společnosti. Na stroji typu Boeing 737, který se ještě stačil odpoutat do vzduchu, došlo k poškození. Letadlu se nezdařilo ani další přistání, takže odletělo do Brna, kde bez další nehody přistálo. Nikdo z 30 lidí na palubě nebyl zraněn.

Léčení zlomenin

dlohých kostí bylo tématem traumatologického sympózia s mezinárodní účastí, které se konalo v Brně. Přijelo 500 odborníků z Belgie, Bulharska, Československa, Francie, Jugoslávie, Maďarska, obou Německ, Polska, Rakouska, Rumunska, SSSR, Švýcarska a Velké Británie, kteří přednesli 160 sdělení.

Nedostatek škol

Především rozvíjené průmyslové oblasti v ČSSR trpí chronickým nedostatkem školních zařízení. Nedávný průzkum v ostravské aglomeraci ukázal, že chybějí hlavně školy pro předškolní výchovu a pro základní školství; stejný je i nedostatek pedagogických sil.

Bazén pro mládež

V areálu školy Na Pražačce v Praze na Žižkově byl otevřen plavecký stadion mládeže. Stadion má dva bazény, jeden pod střechou, druhý otevřený, oba s předehříváním vody.

Spousty sněhu

Nejvíce sněhu v ČSR je v Krkonoších — 97 cm, na Pradědu — 91. Krušné Hory pokrývá čtyřicet centimetrů vrstva. Ze slovenských hor je na sněh nejbohatší Lomnický štít — 133 cm a Chopok s pětadevadesát centimetry.

Textilie, oděvy,

elektronické výrobky, hračky, potřeby pro domácnost, sportovní potřeby a jiné představuje jedenáct honkongských firem na výstavě otevřené v prostorách Národního technického musea v Praze.

Z politických důvodů . . .

V peněžních ústavách se nashromáždily značné úspory obyvatelstva republiky. Za posledních deset let vzrostly o 77 miliard a dosáhly výše 120 miliard korun. Režim si dělá starosti, co s těmito velkými částkami, které nejsou kryty dostatkem hodnotného zboží, zejména zbožím dlouhodobé spotřeby, o které by byl zájem. Namísto aby se orientoval tímto směrem — hledá řešení v odčerpání údajných neoprávněných zisků. V současné době soustředil pozornost na zemědělství. Mnozí družstevníci budou muset napříště více pracovat, jestliže si budou chtít udržet odměny, které dostávali za svou práci dosud; to proto, že od 1. ledna 1975 bude stát odčerpávat z JZD, zejména z těch, která dosahují lepších výsledků hospodaření, značnou část peněz ve formě nové zemědělské daně. Je všeobecně známo, že odměny za práci v JZD se řídí podle toho, jakých výsledků dosahuje družstevní hospodaření. Byly doby, kdy družstevní rolníci museli pracovat za nepřiměřeně nízké odměny. Tak na tom byli hezkou řádku let. Až do roku 1966 si vydělávali za měsíc mnohem méně než tisíc korun. Ještě roku 1960 činil — podle úředních statistik — měsíční příjem družstevníka průměrně jenom 781 korun; kdežto dělník v průmyslu si tehdy vydělával dvakrát tolik: 1.442 korun. Tehdy se režim nestaral, může-li člen JZD uživit svou rodinu z tak nízkého příjmu. Zájem o jeho situaci začal projevoval až v posledních letech — kdy se už dosahovalo lepších výsledků v družstevní zemědělské výrobě, k čemuž přispívaly

spívaly značnou měrou některé reformy, které se sebou přinesla nová soustava řízení a plánování zemědělství z roku 1966.

Nuže, jak je na tom družstevní rolník ve skutečnosti? Je opravdu nejlépe placeným pracovníkem v národním hospodářství, jak by to chtěl režim namluvit zejména lidem v městech? Úřední údaje říkají, že si družstevník vydělal za měsíc roku 1972 průměrně 1.986 korun; kdežto průmyslový dělník dostával téhož roku za svou práci o něco víc: 2.144 korun za měsíc. Přitom se nesmí zapomínat na tak důležité okolnosti, na které upozornil ústřední orgán ministerstva zemědělství a výživy Zemědělské noviny. Kromě jiného napsal: "V souvislosti s vykázanými průměrnými výdělky v JZD je třeba poznamenat, že údaje o průměrné odměně v zemědělství jsou více než v kterémkoliv jiném odvětví ovlivněny metodikou výpočtu průměrného — přepočteného — počtu pracovníků, strukturou pracovních sil, délkou pracovní doby a

značně rozdílnou praxí ve vykazování údajů a vykonané práce v jednotlivých podnicích."

Proč se tedy KSČ a vláda rozhodly, odčerpávat znovu z JZD peníze asi tak jako tomu bylo do roku 1966 na úkor odměn za práci družstevních rolníků, což připomíná poměry před rokem 1966? Není pochyb o tom, že tak učinily především z politických důvodů. K takovému

závěru dospěla i Mladá fronta z 24. října tohoto roku, v článku, který otiskla pod nadpisem: "Nad přijatým zákonem o zemědělské dani". Kromě jiného napsala: "Nebylo to poprvé v uplynulých 25 letech, kdy se nejvyšší zákonodárný orgán zabýval touto problematikou. Vždyť zemědělská daň je významným politicko-ekonomickým (Pokrač. na str. 7)

Kam jít?

Na stránce věnované současné československé situaci otiskl švýcarský časopis Die Weltwoche — pod nadpisem "Dopis jedné matky" — výňatek z listu, který napsala bývalá československá novinářka, která se teď žije v zahraničí. Jméno a adresa pisatelky — jak vyplývá z poznámky pod přeloženým textem — jsou redakci Die Weltwoche známy.

Matka píše: Pavel: 185 cm vysoký — váží 65 kilogramů. Donedávna chodil do školy — byl žák s nejlepšími známkami: a přece jako jediný ze své třídy nemůže studovat . . . učí se zámečnickem. Byl by z něho jednou jistě dobrý učitel, nebo — jak v tom od malička žil — dobrý novinář. Věřte mi, že není nic bolestnějšího, nežli vidět vlastní dítě — v patnácti letech zklamané životem — které se ptá po smyslu toho všeho, zmačknuté v drsném prostředí a otřesené vztahy, jaké jsou dnes mezi učenými . . .

A tak musím já, která po všem, co prodělala, by mohla resignovat, mu vlévat chut' k životu, vysvětlovat mu, že má třeba smysl učit se německy. Často mi k tomu už chybí síla. Ale to je právě to jediné, co mu mohu dát — pohodu domova, útočiště přede vším, čím je venku obklopen.

Někdy si vyjedeme ven, kde máme chatu . . . tam se cítí-

me dobře, touláme se po lese, filosofujeme, koupeme se . . . a v zimě jsou zase jiné radosti. Má to jenom ten háček. Že cesta pro nás oba stojí 180 korun, takže je už moc, když si něco takového dovolíme jednou za dva měsíce. Tím víc si toho vážíme, a jsme šťastní, když se nám to zase jednou podaří.

Já jsem teď už šedivá. Pavel mi barví vlasy na jejich původní barvu, dělá to perfektně a rád. Jinak velikost, váha zůstala nezměněná. Jizvy jenom na duši. Tři a půl roku pracuji na stavbě. Kolem se dávají k lepšímu vtipy nejtěžšího kalibru — už se přitom ani nezačervenám. To jen během prvních 14 dní, po prvních zkušenostech, jsem vybuchla a chtěla jsem dát výpověď. Celou noc jsem probrečela. V pondělí jsem šla do práce, rozhodnutá, že je to naposledy. Ale kam jít — když toto je 48. místo, kde jsem se ucházela o práci, a byli ochotni mě tu vzít . . .

ZAJÍMÁTE SE O DĚNÍ V ČESKOSLOVENSKU? ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu:

AMERICKÉ LISTY,
Postfach 3, 8027 Zürich/Schweiz
Přihlašuji se za odběratele "Amerických Listů" a předplatné zaplatím poštovní složenkou (celoročně, pololetně, čtvrtletně. Nehodící se škrtněte. Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní S. Fr. 25.00, čtvrtletní S. Fr. 13.00 nebo nře-počet v jiné měně. Předplatné je možno uhra-nete.) Roční předplatné S. Fr. 50.00, pololetní dít i šekem nebo money order.

Jméno:
Adresa:

AMERICKÉ LISTY, československo-americký týdeník. — Vydává a tiskne Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861. — Nevyžádané rukopisy se nevracejí. — Veškerá tisková práva vyhrazena. — Roční předplatné švýcarských Fr. 50.00 nebo ekvivalent.

AMERICKÉ LISTY, Czechoslovak-American weekly. Published and printed by Universum Sokol Publications, Inc., 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861. — Rights of republication of all materials herein are reserved. — Yearly subscription S. Fr. 50.00 or equivalent.

V čem vězí malost, slabost

Nedovolávám se prvního verše Nerudovy básničky, jsem si vědom, jak ono působné a povzbuzující dílko končí. Tlačím se pouze do diskuse o současném poslání a místě Čechů. S tím souvisí současné poslání a místo české emigrace tak těsně, že se mi nedaří najít společný nebo dělicí bod. Přímý podnět mi k tomu dal pan Peroutka, kterého všichni čteme. Myslím, že ho obdivuji již pěkně dlouho, od doby, kdy se jeho jméno mihlo v hodině historie novinářství jako představitele zakukleného černokněžníka emigrantských pisálků. Jeden, který se nedal; kolikrát jsem si opakoval: kdyby jich tak bylo víc. Netušil jsem, že si jednou sednu v Americe a naklepu polemiku na základě jeho článku. Svobodnou polemiku, bez čtení mezi řádky. Navazuji na jeho články o budoucnosti, významu emigrace a její schopnosti počítat s ozvěnou tam doma.

V první řadě musíme, bohužel, rozškátulkovat velectěnou emigraci a pokusit se někde vklouznout, vejít se do klasifikace, přestože je to obtížné. Máme jedinou možnost, že se podaří na chvíli pozapomenout na to, co kdo udělal a hodlá udělat pro lidi doma, jak dlouho již v sobě nosí naftalin proti mouše komunismu; vemte nás na milost. Jsou nás tisíce teď všude po světě, pereme se o existenci a věřím, jsme ochotni se i nechat vést. — a narodili jsme se v režimu, proti kterému jste se vy po desetiletí stavěli. Neuprchli jsme s Vámi, protože jsme neměli nohy, nevzbouřili jsme se proti stupiditě vážení pionýrských šátek, protože jsme nevěděli, že vzpoura existuje, neotočili jsme se na podpatku, když rozčtvrtili Stalinův pomník na dlažební kostky a do základů napěchovali brambory na zimu. Proč nevěřit, že se nám otevřely oči na jaře, netřeba říci, kterého roku. Dokorán. Tak dokorán, že jsme se nevešli zpět do staré svěrací vesty a práskli do bot.

Konečně se dostávám k věci. Věřte, že máme co říci o tom, jací jsou současní Češi, Moravané a Slováci. Jaká je situace domácí opozice a hlavně jak ji my (co je na tom špatného, že neodpovídáme kritériu?) zbrusu noví emigranti můžeme podpořit.

Tisíce mladých lidí odešly z vlasti v roce 1968 a lze spočítat na prstech, kolik z nich promluvílo. Nečím se jim, není to jednoduché a nepřekvapují mě jiné starosti, které jim leží v hlavě. A to nejen z ekonomických důvodů.

Pan Peroutka polemizoval dlouze s pro mne anonymním autorem, který nakreslil povahu českou v barvách nepřilíš atraktivních. Podezřívám se, že jsem nesedl za psací stroj po několik let z obavy, že provedu něco podobného. Z ukvapení, lítosti, pocitu klivdy i viny. Nemyslím, že jsem ochoten zobecňovat a umocňovat nejnemožnější charakterové vady a podstrkovat je českému člověku. Naopak. Chtěl bych učinit opak a být nesmírně hrdý a plný naděje. (Nediskutujeme teď o Jaltské úmluvě a politice velmocí). Ale vážený pane Peroutko a neznámý autore, dialog o genetických problémech lidí, žijících v srdci Evropy je zcela bezvýznamný, spojujeme-li to pouze s historií. Jak vypadá přítomnost? Co provedla lavina propagandy a nepravd s mozky žijícími? Do jaké míry jsou tyto muzky ochotny se exponovat a brát se za svá práva?

Proto nemá cenu vzpomínat Mistra Jana. Proto jediný přínos pro naše rozčilená srdce je Jan Palach. Ne šest set let ale šest, pouhých šest. Mnoho se o něm nemluví v těchto dnech, nebo ano? Dokonce ani ne tady, což teprve tam. Mohu vám jenom potvrdit, že tehdy v hodině jeho smrti ho pochopil málokdo z jeho generace. Nesmíme být sentimentální, nesmíme se vzdávat realitě. . .

Seděli jsme v uzamčených kasárnách a zírali na televizi, slyšeli zprávu a ona šla někde kolem. Kluci vojenští, kteří několik desítek hodin předtím vyšli lehko z konfrontace s nepřítelem sotva zaregistrovali. Obávám se, že již zdaleka nevědí, o co vlastně šlo. A pumpoval jsem to do nich nepřetržitě po několik dalších měsíců.

Když po Mnichovu Němec šlápnul na českou půdu, vítal ho

klid zbraní. Jedna z nejlépe vyzbrojených armád Evropy řekla, nebo bylo jí řečeno, bylo by to beznadějně. Oficiální československá historie to nyní označuje jako zradu vlády a zbabělost. Ale přesto jsou příklady hrdinství a zoufalství, které se přiřítají vlastenectví dělnické třídy. Drobné ostrůvky odporu neuposlechnutí rozkazu, ale citu. . . My bychom rádi vysvětlili a viděli historii z jiného úhlu, doufejme více objektivního. Nemám ale příklad, nemám ani nepotvrzenou zprávu o organizovaném odporu sebemenší armádní jednotky v době srpnové okupace. Zmatek, neinformovanost, lhostejnost, ztráta ducha. . . ?

Seděli jsme v poli tu noc, prospali hlídka slyšeli a později viděli armádu putující směrem ku Praze. Velitel přijel, ustrašený, překvapený, nahnal nás do nákladáku, řekl, že armády Varšavské smlouvy vstoupily na naše území a my musíme okamžitě zpět do baráků. Předal mi velení, zalezl do kabiny a uháněl jsme do díry. Doprovázela nás helikoptéra s velkou rudou hvězdou a nadějí, že těhle pár pitomců konečně dokáže, že kontrarevoluce zapustila kořeny. Pár pitomců na ni dělalo posuňky a ukazovalo, že to má za pár. Za pár dnů do civilu. Jakého? Koho to zajímá?

Velká posádka v Mladé Boleslavi s dokonalým dělostřeleckým vybavením zavřela vrata, postavila kanon na nádvoří a čekala. Objevil se sovětské tanky, porazily bránu a zamířily. Kanon zvolna zamířil také. Trvalo to chvíli, než kanon přestal dělat opičky a kluci ho vtáhli zpět do garáže a olejovali a olejovali.

Do jaké míry jsou tohle novinky? Do jaké míry je tohle novinka? Té samé noci posádka, které jsem velel se zpíla, sebrala zhrané, poschovávané ostré náboje, auto a velkomyslně vystřelila salvu do měsíce a pozvala mě na přední sedadlo. Kam jedeme troubové, máte pár zásobníků, je nás padesát, trochu mě mrazilo, že pochopili, co jsem jim tloukl do hlavy v hodinách politické výchovy, kdy mě nikdo nehlídal. Bylo by to tragické, kdyby se v nich byla projevila láska k vlasti právě v této chvíli. Když na to šlápnem do stanem se na západ ještě před svítáním. Tak to byl plán. Nesmírně logický a trochu smutný. Neodsuzuji, jsem jeden z nich a jsem tady, zatímco neveřím, že kterýkoliv druhý z nich to vzal tak doslova.

Myslím si, že zkušenosti z konce roku 67 a potom celý rok 68 jsou nezbytně důležité pro posouzení vývoje malého i velkého českého člověka. Celý dlouhý vývoj pokrytectví, polopravd a nepravd od roku 1948, úchylky i radikální změny v oficiální ideologii, měnily postatně citění a počínání obyvatel oně nepřilíš šťastné zemičky. Pomalu však a pro netrénovanou mysl bez pomoci objektivní pravdy skoro nepozorovaně. A najednou přišel zrychlený film. Vše se začalo mihat. Lidé začali měnit názor ne od desetiletí k desetiletí, ale ode dne ke dni. Otevíraly se takové zdroje informací a zkušeností, o jakých se dříve ani nezdálo. Během celého roku 68. Posrpnové dny zdaleka nevyjímaje. Přítel, který nebyl zkompromitován a najednou se objevil na místě starého redakčního předáka — neprokádaného — jsi neztratil, protože nebylo záhodno se mu vyhýbat. Davy vrstevníků se najednou tlačily do dveří, kde byly volné židle. Proč byly prázdné nebylo nějak podstatné. Doba smetla generaci, přece je nenecháme neobsazené. Za každého se najde náhrada.

Věřím, že za každého, kdo se svezl se našel jeden, kdo sbalil pět švestek a šel řídit tramvaj, kopat příkopy, řídit taxíka. Tyto lidi já počítám k pravé opozici. Slabé, pravda; jedna ku jedné neukazuje právě na nejlepší morální profil národa žijícího na rozhraní.

Rád bych se mýlil, ale nevěřím, že nejpodivnější vlna současné emigrace, lidé třicet a méně, kteří se narodili a byli vychováni v komunistické vlasti, odešli a nesou v sobě něhu a lásku k domovu s jakou jsem se setkal mezi mnohými staršími krajany. Nejenom proto, že cesta k optimální a neveselé subjektivní pravdě byla klikatější než je zdrávo, nejenom proto, že za nás mluví někdo, kdo zase (po kolikáté již) tak zcela neví, že jsme našli svou cestu a možná i svá slova. Hlavně pro trpkou zkušenost. Nedůvěra, diletanství, korupce, malost i nekonečná trpělivost hraničí s odevzdáním. Nejen jsme toto vše viděli, prošli tím, ale obávám se, máme zčásti v sobě. Obdařili jsme se největší šancí: Jsme najednou svobodní, schopni vytvářet nejen náš vlastní osud, ale třeba i pomoci usměrňovat osud lidí, kteří nás přijali za své. Nekřičím já jsem Čech a kdo je víc, připouštím já jsem Čech a mám takovou a takovou zkušenost. Poslouchejte. A tím se dostávám k současnému poslání emigrace a jejích mluvčích. Rád bych pokračoval, jestli dostanu místo.

JOSEF RAZIM

Chybí odpověď

Socialismus sovětského typu, jaký máme už děje nežli čtvrtstoletí u nás v Československu, se vyznačuje mnoha chronickými neduhy, s nimiž si zřejmě není s to poradit. Katalog těchto negativních, dá se říci průvodních jevů takového systému je velmi obšírný a dotýká se většiny klíčových oblastí lidské práce a existence. Jsou to známé staré problémy v oblasti bydlení, všech druhů služeb, latentní trampoty s energetikou, s dopravou osobní i nákladní, problémy se závodním stravováním. Problémy s takzvaným úzkoprofilovým zbožím. Je tomu sotva půl roku, co byla vasedací síni Okresního národního výboru Praha-Východ uspořádána výstava 180 druhů takového nedostatkového zboží, komentovaná zjištěním v jedné českých novinách, že je to jen zlomek toho, po čem se spotřebitel v Československu tak často marně shání. Marně se shání v roce 1974 právě tak, jako se marně sháněl před pěti, desíti nebo patnácti lety. Podaří se na čas, někdy i na delší čas odstranit třebas nedostatek žárovek, kapesníků anebo toaletního papíru — ale zkušenost učí, že jde převážně o nápravná opatření právě jen dočasněho charakteru.

K těmto věčným bolestem patří odedávna problém s nedostatkem náhradních dílů. Tak třebas v lednu 1961 zanařikaly Zemědělské noviny: "Je až trapné psát letos opět o nedostatku náhradních dílů. . ." A ovšemže to bylo trapné, vždyť šlo o problém, na němž si už v roce 1954 broušil vtíp Dikobraz. Jenže stále se zatím rok 1974 a ten starý, v roce 1961 už za "trapný" označený problém, zůstává stále živý a aktuální. Co si myslet — když slyšíme, jako jsme slyšeli v režimním vysílání o sklizni cukrové řepy: "Projevuje se tíživý nedostatek náhradních dílů. Deně je potom vyraženo z provozu na dvacet strojů a každý z nich musí nahrazovat 200 lidí."

Staré stroje a nedostatek náhradních dílů. Stále jedna věčně se opakující písnička. Přes všechny údajné smělé ideologické výboje, přes všechna ujištění o modernosti, efektivnosti a vůbec jedinečnosti komunistického systému, tohle zůstává stále stejné.

Kolik už o tom bylo napsáno článků, kolik proneseno expertis, podnětů a dobrých předsevzetí, kolik uspořádáno besed. A přece, na otáčku, již vznesli v lednu 1961 Zemědělské noviny, a jež od té doby často a v mnoha variantách byla opakována: "V čem to vlastně vězí?" — stále ještě chybí odpověď. Ale spíš odpověď takové kvality, jež by skýtala — po víc nežli čtvrtstoletí komunismu — vskutku věrohodnou perspektivu trvalejší nápravy. . .

Potěšte své drahé k Vánocům pěkným gramofonovým albumem

Vyžádejte si seznam u Zdeňka Pražáka, 1482 Larchmont Ave., Lakewood, OH 44107. • Čistý výtěžek z prodeje je určen na udržení Českého rozhlasu v Clevelandu.

Mezinárodní přehled

ALBÁNSKÉ NOVINKY

Tirana oznámila významnou přestavbu vlády. Předseda vlády Mehmed Šehu převzal i ministerstvo obrany. Bequir Balluku, který byl ministrem obrany přes dvacet let a byl od 18. června letošního roku politicky a společensky nezávislý, se stal prominentní obětí nové čistky ve stranické a vládní hierarchii. Něco podobného se nestalo v Albánii od jejího rozkolu se Sovětským svazem z roku 1961. Vzdorný a úspěšný vůdce Enver Hodža tehdy tvrdil a potom častokrát opakoval, že rozkol s Moskvou byl nejvýznamnějším mezníkem v poválečných dějinách Albánie. Nyní Hodža věří, že nezávislost a svrchovanost jeho vlasti jsou vážně ohroženy sovětskými záměry na Balkáně. Generál-plukovník Balluku byl v posledních patnácti letech nejtěsněji spojován s linií, která vedla k naprosté závislosti Albánie na Maově Číně.

Je však možné, že když čínské vedení zrevidovalo svou zahraniční politiku, což mělo za následek také určité ochlazení styků s Albánií, začal se i Balluku jinak dívat na vojenskou reformu. Navíc okázalost, s jakou Peking začal navazovat a rozvíjet styky s Washingtonem a jinými západními vládami a na kterou Hodža odpověděl tím, že nadále s nemenším důra-

zem hlásal thesi o nutnosti boje na dvě strany, rozumněj proti imperialismu americkému i sovětskému, přiměla snad Balluku k tomu, aby navrhl novou diplomatickou a vojenskou strategii, která se přičila Hodžovi a Šehovi a byla jimi zavržena.

Skutečnost, že Hodža si vybral pro funkci nového ministra obrany nejbližšího druhu ve zbraní, předsedu vlády Šehu ukazuje předně, jak málo důvěřuje Hodžova skupina jiným možným uchazečům o zvláště důležitý úřad — zejména vysokým důstojníkům. Vysvětlit by se to však mohlo i tím, že tiránskému vedení působí vážné starosti obrana a strategická poloha země a že proto Albánie potřebuje nutně tak silného a nemilosrdného proslulého muže, jako je Šehu.

Není pochyby, že se Tirana nejvíce obává Sovětských tahů a plátců na Balkáně a ve východním Středomoří. Je ironické, že příčinou obav albánského vedení je blížící se odchod jeho dávného nepřítele, jugoslávského presidenta Tita, z politického jeviště. Co se potom stane v Jugoslávii, týká se Albánců, i těch, kteří žijí v Jugoslávii, mnohem víc než jiných zemí. Dopad, způsobený odhalením spiknutí prosovětských kominformistů, které vzniklo částečně v Kosovu, nebyl v Tiráně patrně o nic menší než v Bělehradu. V projevu, pro-

neseném před měsícem, Hodža apeloval na sousední země, aby nedovolily žádné z obou supervelmocí používat svých přístavů jako základen pro jejich loďstvo, a ukázal na Bulharsko jako jeden z hlavních rušivých faktorů na Balkáně.

PROJEKT NEPŘIJATELNÝ

Japonsko se vzdalo účasti na proponovaném japonsko-sovětském projektu na otevření ohromných naftových nalezišť v t'umeňské oblasti, v západní části Sibiře. Japonská průmyslová delegace, jež se vrátila z několikadenního jednání z Moskvy oznámila, že společný projekt, na němž se měly podílet také Spojené státy, je pro Japonsko nepřijatelný. Plán zahraniční kapitálové účasti na využití západosibiřského naftového bohatství se diskutuje už několik let. Jako protihodnotu mnohamiliardového japonského úvěru nabízel Moskvě závazek, že bude po dvacet let dodávat Japonsku naftu až do 25 milionů tun ročně.

Podle japonské verze ztroskotaj japonsko-sovětský projekt především na tom, že Sovětský svaz nechťel dodávat naftu potrubím, nýbrž po zvláštní sibiřské železnici — již by bylo třeba nově vybudovat a jež by dovážela naftu na pobřeží japonského moře. Kromě toho Japonsko není toho času dost silné, aby si mohlo dovolit poskytnout tak obrovitý úvěr, jaký by jeho účast v ťumení předpokládala. Mělo-li by toto rozhodnutí zůstat definitivní, znamenalo by to — že největší z proponovaných japonsko-sovětských projektů na využití přírodního bohatství Sibiře ztroskotá. O jiných plánech, které se týkají uhlí, dřeva a zemního plynu se dále vyjednává.

ANGLIE A CUKR

Evropské společenství se rozhodlo pro soběstačnost v cukru; bude kontrolovat jeho výrobu i ceny; v letech, kdy poptávka bude převyšovat nabídku, jednotný trh bude subvencovat náklady, spojené s nákupem cukru na světovém trhu, a chránit vlastní zemědělce a spotřebitele. Bezprostřední prospěch z toho bude mít Británie, kterou tuna cukru přijde asi na třista dolarů, zatím co cena australská je přibližně 450 a světová asi tisíc dolarů. Británii však prospěje i kontrola výroby, kterou Evropské společenství uvalí na cukr. Nynější výroba cukru v Británii, omezená dohodou zemí Commonwealthu na devětset tisíc tun ročně, stoupne na jeden a čtvrt milionu tun. Navíc cena cukru bude zaručena. V dobrém roce bude evropská devítka s to ne-

jen uspokojit vlastní potřebu, ale také vyvážet cukr za světové ceny. Britský ministr Peart přinesl domů dobrou zprávu pro britské zemědělce i spotřebitele, zároveň však přivedl Británii blíž k tomu, aby potvrdila své členství v jednotném trhu. Peart sám to ovšem tak neřekl. Na jeho skepsi k evropské devítce se nic nezměnilo, řekl Peart novinářům, ale doznal, že nemůže být "doktrinářem tam, kde jde o lidovou potravinu". O nic jiného také nešlo. Až budou Britové hlasovat o tom, zda má Británie zůstat v Evropském společenství či z něho vystoupit, nebude už pro stoupence jednotného trhu v Británii tak těžké ukázat na konkrétní výhody členství. At' Peart sám s tím souhlasí nebo ne, skutečnost, že dal v otázce cukru přednost Evropskému společenství před Austrálií, znamená závazek k Evropě.

O NEVMĚŠOVÁNÍ

Hrozící polemika mezi jugoslávskými a francouzskými komunisty o systému samosprávy pracujících byla zatím odvrácena. Generální tajemník francouzské strany Georges Marchais se distancoval od výroků, které jsou mu přisuzovány v jedné politické studii, z níž uveřejnil nedávno výňatky pařížský týdeník L'express. Jako Marchaisův názor tam bylo citováno tvrzení, že v systému dělnické samosprávy je nebezpečí anarchismu. Generální tajemník francouzských komunistů i jeho spolupracovníci se prý o tom osobně přesvědčili v Jugoslávii. Přední jugoslávský stranický orgán Komunist se nad tímto výroky pozastavil. Zvláště ho pobouřilo, že podle textu, který uveřejnil pařížský L'Express, Marchais jako by si za své návštěvy v Jugoslávii v říjnu 1972, tedy v době tažení proti takzvanému anarcho-liberalismu ve Svazu komunistů Srbska — spletl Titovu odsuzování těchto tendencí a postoj jugoslávského vedení k samosprávnému systému. Marchais jako by přehlédl, že rozvíjení samosprávy zůstalo i po úderch proti nejrušnější "ismům" sloupem programu jugoslávské strany. Její orgán Komunist napsal otevřeně, že Marchais zneužil schůzek a rozhovorů, které měl v Jugoslávii, k nepřijatelným posudkům o jejím samosprávném systému. K další polemice nedošlo proto, že Marchais, respektive jeho sekretariát označili ve stranickém deníku L'Humanité výroky, které zachytila politická studie o francouzské straně a které citoval L'Express, za zkršené a neautorizované. Jugoslávům se v té souvislosti předhazovalo, že si autentičnost textu neověřili na správném místě, to je u francouzské komunistické strany. K tomu podotkl Komunist, že autentičnost prohlášení generálního tajemníka francouzské stra-

ny, která jsou uveřejněna ve francouzských sdělovacích prostředcích, by měli francouzští soudruzi sami zavčas potvrdit anebo popřít. Fakt je, že se Marchaisův sekretariát distancoval od citátů v politické studii, respektive v časopise L'Express až několik dní po jejich uveřejnění, až po ostré reakci Jugoslávců. Tato ostrá reakce potvrdila, že kritika jugoslávského samosprávného systému zvenčí je v Bělehradě považována za nepřipustné vměšování do vnitřních záležitostí. List Komunist ostatně jako takové vměšování výslovně hodnotil Marchaisovy výroky, jak bylo uveřejněno. Jak známo, Jugoslávci dali na nedávné přípravné poradní schůzce ve Varšavě znovu jasně najevo, že považují nevměšování za jedinou možnou základnu styků a vztahů mezi komunistickými stranami a socialistickými zeměmi. Sporné citáty generálního tajemníka francouzské strany poskytl Bělehradu příležitost to ještě jednou důrazně opakovat.

NAKUPUJÍ POTRAVINY

Sovětská vláda si zajistila na Západě, především v Argentině, v Kanadě a v Austrálii, nejméně šest milionů tun pšenice a kukuřice. Původně pomýšlela na to, opatřit si většinu potřebného obilí, tak jako v minulých letech, opět ve Spojených státech, to se jí ale nepodařilo. Americký prezident Ford předběžné dohody, které uzavřela s americkými obchodníky, pozastavil a povolil k vývozu do Sovětského svazu jen 3,200,000 tun. Podle názoru západních zemědělských a obchodních expertů jsou sovětské úřední údaje, že se letos urodilo 205,600,000 tun chlebového a krmného obilí přehnané.

Uspokojivá zřejmě nebyla v Sovětském svazu ani úroda cukrové řepy. Sovětská vláda shání totiž na světových trzích i cukr. S jeho nákupem má však potíže. Protože celosvětová produkce cukru poklesla, jeho ceny dostoupily neobvyklé výše a některé státy jeho vývoz podvázaly. Vzhledem k napjaté situaci na světových cukerních trzích se rozhodly zastavit vývoz cukru i země Evropského hospodářského společenství. Mluví bruselské komise Evropského společenství prohlásil, že s nákupem cukru v západní Evropě nemůže počítat ani Sovětský svaz. Řepná kampaň v zemích Evropského společenství sice ještě neskončila, ale už dnes je zřejmo, že z letošní úrody cukrovky se vyrobí jen 9,300,000 tun cukru, tedy takřka o milion tun méně než z úrody loňské.

Vývoz cukru zastavila také polská vláda, na jak dlouho a zdali také do Sovětského svazu, však neoznámila. Omezila se na sdělení, že se sklizní cukrovky jsou potíže.

Nechte Vaše peníze pracovat pro Vás!

Zvýšili jsme úroky a platíme nyní:

7.50% přinese 7.90%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 1.000.00 zaručené na čtyři roky

6.75% přinese 7.08%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na tři roky

6.50% přinese 6.81%

na vkladní certifikáty

aspoň \$ 500.00 zaručené na 2 roky

5.25% přinese 5.47%

na vkladní knížky

v jakémkoliv obnose od \$ 5.00 výše.

Úroky na vkladní Certifikáty počítáme a vyplátíme čtvrtletně, úroky na vkladní knížky počítáme a vyplátíme též čtvrtletně.

Peníze jsou zaručené pro každého až do \$20,000.00 vládní pojišťovnou *Federal Savings and Loan Insurance Corporation ve Washingtoně.*

Uložte si peníze u nás porostou Vám velmi rychle.

FOURTH FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

1355 FIRST AVENUE, NEW YORK N.Y. 10021

aneb

2636 CENTRAL PARK AVE.,

Central Shopping Plaza, Yonkers, New York 10710

and

590 EAST 187 STREET

Bronx, New York 10458

Cíle Sovětů na Blízkém východě

Není snadné říci, jaké vlastně cíle sledují sověti na Blízkém východě, aniž bychom se museli spokojit s odpověďmi "zisková vlivu" nebo "nadvlády". Souvisí to s tím, že k vyvození závěru, co sověti na Blízkém východě sledují, máme jen jeden druh zdroje informací: jejich tamní aktivitu a politické tahy kolem. Ty jsou však mnohdy rozporného rázu, částečně i úmyslné, aby byly zakryty pravé cíle, z části i proto, že SSSR jako každá velmoc nutně působí na několika rovinách současně. Zřejmě ke koordinanci těchto aktivit a snad i k vypracování nové sovětské strategie pro Blízký východ byli začátkem září do Moskvy svoláni sovětská vyslanci v Egyptě, Sýrii a Libanonu.

Sovětské cíle na Blízkém východě lze rozdělit na dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé.

Dlouhodobým cílem je získání sovětské hegemonie na Blízkém a Středním Východě a v severní Africe, to znamená vytvoření možnosti ovládat lokální spory a ve vhodně zvoleném okamžiku uzavřít přístup západním zemím k naftovým zdrojům v oblastech Perského zálivu. Pro dosažení podmínek splnění tohoto cíle zesilují sověti neustále svou vojenskou sílu ve východním Středomoří, aby byli v případě nějakého konfliktu schopni odtud vytlačit vojenské síly Západu a uvolnit si cestu přes Suezský průplav do Perského zálivu a Indického oceánu, kde operuje jejich indickooceánská flotila. Ve své vojensky podporované expansi pokračují tradičním ruským směrem z Černého moře do Indického oceánu.

Po šestidenní válce v roce 1967 měli sověti zájem na uzavření Suezského průplavu, neboť tak bylo západním lodstvem zabráněno rychle se doplňovat ve Středomořím moři nebo Indickém oceánu. Od té doby však britská flotila opustila Indický oceán, americká 6. flotila ve Středomoří se nemodernisuje a 7. flotila se stáhla z vod kolem Vietnamu a Taiwanu do západního Pacifiku, takže obě flotily sotva můžou poslat větší námořní jednotky do Indického oceánu. Znovuotevření Suezského kanálu na jaře příštího roku přinese tedy méně prospěchu

Západu — více sovětům. Opětná splavnost tohoto průplavu jim dovolí vytvořit z moderního černomořského lodstva v případě potřeby rychlou posilu pro jejich indickooceánskou flotilu, aniž by Západ byl schopen adekvátních opatření.

Střednědobě jde sovětům o získání, udržení a rozšíření nejdříve určitých přístavních práv, později námořních základů v pobřežních zemích přilehlých k námořní cestě Černé moře, východní Středomoří, Rudé moře, Perský záliv a Indický oceán. V základech by zásobovali své lodě a umístili i pozemní vojenské síly, které by v případě neočekávaných událostí přeměnili v účinný prostředek nátlaku, případně by je uvedli do pohybu.

Krátkodobě usilují sověti o znovuzískání ztracených pozic v Egyptě, hlavně o zabezpečení používání Suezského průplavu pro své vojenské námořnictvo, upevnění a rozšíření vlivu v Sýrii a uchycení se v Libanonu. Nezástávají nečinní v Jugoslávii a v prostoru Egejského moře, kde chtějí využít frustrace Řeků z neúspěchu proti Turecku ve svůj prospěch, aniž by si to však s Turky chtěli nějak rozházet. Mají zájem na špatném vzájemném vztahu těchto dvou partnerů NATO na jihovýchodním křídle Evropy a na takové situaci na Kypru, která Západu nepřinese žádné výhody.

Egyptský prezident Sadat se po Říjnové válce 1973 k velkému roztrpčení sovětů při-

klonil k Američanům. Ti slibem dodat dolary, pšenici a atomové reaktory získali přízeň jistých egyptských kruhů. Před několika týdny však Sadat zanechal své politiky popichování sovětů — které napadal, že podporují rozvratnou činnost levicových sil v Egyptě a že praktikují koncepci udržování rovnováhy sil mezi Egyptem a Izraelem, která obě země hospodářsky a sociálně zatěžuje a vytváří tak živnou půdu pro sověty vytoženou socialistickou revolucí na Blízkém východě a v severní Africe. Lze pozorovat, že začíná se sověty opět flirtovat. Obdržel od nich začátkem září 50 stíhacích bombardérů MIG 23 a dle dosud nepotvrzených zpráv prý pozval i jejich lodě k vyčišťování Suezského zálivu. Sovětské vyklizovací lodě z Černého moře by propluly Suezským průplavem do Suezského zálivu, čímž by byl vytvořen precedenční případ, zajišťující plavbu Suezským kanálem pro sovětské vojenské lodě po jeho znovuotevření. A o to sovětům pod rouškou "pomoci arabským zemím proti izraelské agresi" vlastně jde.

Sadat chce zřejmě vytvořit z přítomnosti sovětských lodí ve vodách mezi Egyptem a Sinaj prostředek nátlaku na Izrael, který otálí s vyklizením sinajského pobřeží kolem Abu Rudeis, kde jsou ložiska nafty. Očekává, že dojde ke třenicím mezi sověty a Izraelci, přičemž by se sám smál do hrsti, neboť se neobává asi ničeho více, než nějakého sblížení SSSR s Izraelem jako trucu k sblížení Egypta s Amerikou. Po vykazání svých vojenských poradců z Egypta v červnu 1972 se sověti vrhli jako uražená primadona do otevřené náruče Syřanů. Ti jsou dnes na Blízkém východě jejich favority. Dle slov izraelského ministra Perese dodala Moskva Sýrii v době od konce Říjnové války do začátku letošního srpna zbraně v hodnotě kolem 2,5 miliardy dolarů, zahrnuje v to letouny MIG 23, rakety, tanky, lodě. Nahradila tak nejen ztráty Sýrie, nýbrž její vojenskou sílu zvýšila o 20-25 procent. V zemi je počet sovětských vojenských poradců, kteří školí syrské vojáky ve vedení války.

Opět vyzbrojená a notně povzbuzena vytváří Sýrie válečnou psychózu a některé její kruhy jdou ve své bezuzdné agresivitě vůči Izraeli tak daleko, že žádají získání atomových zbraní za každou cenu (např. v syrském deníku "As-Saoura" z 13. 7.). Dojde-li k novému válečnému konfliktu na Blízkém východě, budeme dobře vědět, kdo jsou jeho podnětovatelé a jaké sledují cíle.

J. ZABRANSKÝ
Copyright J. Z. and
Americké Listy, New York

Severočeský revír

V trvající světové energetické krizi nabyla na významu opět tradiční paliva. Tak se v Československu pozornost upřela hlavně na Severočeský hnědouhelný revír, který je dnes největší palivovou základnou republiky. Vytěží se v něm — letos — 57 milionů tun uhlí, což je víc než polovina těžby čs. tuhých paliv. Ze 45% jde o kvalitní uhlí pro průmysl a domácnosti; 55% je uhlí energetického. Skoro polovina tohoto uhlí zůstane v samotném kraji pro tamní elektrárny a jiné provozy. Asi třicet milionů tun se dopravuje jinam do republiky; denně je to 3300 železničních wagonů. Na severočeských velkodolech se jmény Maxim Gorkij, Obránců míru, Čs. armády, Šverma, Merkur, Březno a nově otevřený důl Chabařovice — pracuje 80 velstrojů. Podle požadavků energetiků a ostatních úseků čs. hospodářství má těžba do 10-15 let vzrůst na 75-77 milionů tun ročně. Znamená to ovšem, že v některých dolech bude uhlí dotěženo a že bude

třeba otevírat nové. Už dnes je nutno k uhelným ložiskům skrývat zeminu až o síle 50 metrů. Odkrývaným lomům musí všechno ustoupit. Tak bylo zlikvidováno město Most a celá řada menších obcí.

Překládají se silnice, železniční tratě i koryta potoků, např. říčky Bíliny. Dnes pracuje v této oblasti na 40.000 lidí pouze přímo v dolech. S rozvojem těžby bude pracovníků v tomto oboru i v oborech s ním souvisejících přibývat. Problémem — kromě modernizace těžby a bezpečnosti práce — zůstává jako všude starost o lidi v soukromí. Chybějí byty a moderně zavedené služby obyvatelstvu. A především chybí účinná ochrana životního prostředí. Mnozíci se elektrárny, které spalují nekvalitní uhlí, chrlí do ovzduší stále větší množství škodlivin — jež padá na celý kraj, i do samotných krušných hor. Zemědělství je v této oblasti prakticky zlikvidováno. Děti se dokonce péčí státu odvázejí povinně na několik týdnů do hor do jiných oblastí státu, aby se nadechly čerstvého vzduchu. A nikdo nedokáže zařídit, aby byly elektrárny jednou provždy vybaveny řádnými čistícími filtry, jak už to dnes je technicky možné.

Na pomoc polit. vězňům

V západoněmeckém Darmstadtu schůzoval exilový PEN-Club, přesněji sekce autorů, sídlících v německy mluvících zemích. Toto generální shromáždění přijalo několik rezolucí; především jednu, která má světovou veřejnost upozornit na politické vězně (ať už v žalářích nebo psychiatrických ústavech) ve východní Evropě; konkrétně se poukazuje na některé případy v Sovětském svazu, Jugoslávii a Československu a uvádějí se jména: Bukovskij, Mihajlov, Tesař, Hubl, Studený, Kříž a televizní režisér Vlastimil Vávra. Exilový PEN-klub upozorňuje na to, že akce v zahraničí mnohdy v dobrém ulehčily osud celé řady uvězněných. Předsedou této sekce se v dubnu příštího roku stane Gabriel Laub, žijící dnes v Hamburku.

Praha-Bonn

Západoněmecký státní tajemník Gehlhoff jednal na pražském ministerstvu zahraničí o dalším rozvíjení vzájemných styků mezi ČSSR a NSR. Bylo konstatováno, že nejdále pokročilo jednání o dohodě o ekonomické a vědecké spolupráci, zatímco dohoda kulturní byla odsunuta až na příští rok. Bonnská delegace vyslovila také neľibost s tím, jak pomalu postupuje čs. strana při přesídlování německých občanů — kteří se chtějí vystěhovat na Západ. Napřesrok na jaře má do Prahy přijet na oficiální návštěvu bonnský ministr zahraničí Genscher.

SETKÁNÍ DISIDENTŮ

V Paříži se 7. a 8. listopadu konala konference o tom, jak pomoci těm, kteří jsou v zemích moskevského bloku vězněni či jinak pronásledováni pro své politické či náboženské přesvědčení. Konference se na jedné straně účastnili ruští a čs. disidenti — např. Litvinov, Maximov, Někrasov, Siňavskij a další, Pachman, Filip, Pelikán, Šling, Brousek a jiní — na druhé straně pak představitelé organizací jako Amnesty International — Mezinárodní červený kříž, Liga pro lidská práva, Mezinárodní komise právníků a pod. Konference ustavila 10-členný výbor, jehož úkolem je napomáhat při zveřejňování dokumentů o pronásledování jinak smýšlejících občanů, žádat propuštění všech politických vězňů a

napomáhat k vytvoření materiálních fondů na pomoc těmto persekvanovaným a jejich rodin. Konferenci poslal pozdravné poselství také Alexander Solženicyn.

Vyhoštění cizinci

Počátkem listopadu byl z Prahy vyhoštěn docent university v Heidelbergu, západoněmecký občan dr. Rainer Mosebach. Napomáhal údajně při útěku jednoho občana z východního Německa. Zároveň byl vyhoštěn švýcarský státní příslušník Peter Imboden, vedoucí opravy automobilů v Thunu. Také on chtěl ve speciálně upraveném voze převézt na Západ dva neurčené občany. Oběma útekům prý čs. bezpečnost zabránila.

SLOVAK GYMNASTIC UNION

SOKOL

of the United States of America

THE FIRST SLOVAK SOKOL SOCIETY in the U. S. A. OFFERS YOU:

- MANY FRATERNAL BENEFITS
- COMPLETE LIFE AND ENDOWMENT INSURANCE
- MORTGAGE PROTECTION INSURANCE
- SUMMER PHYSICAL FITNESS CAMPS
- RECREATIONAL ACTIVITIES IN OUR HALLS

DON'T WAIT — JOIN NOW!
WE ARE HERE WHEN NEEDED

276 Prospect Street, East Orange, N. J. 07017

(Area Code 201) 676-0280

ANDREW VENGLARCHIK, JR.
President

JOHN SOPOCI
Secretary

SPORT

Českoslovenští hokejoví reprezentanti sehráli s národním mužstvem Švédska celkem tři zápasy, ve dvou z nich zvítězili, v jednom dokonce 8:1, v dalším 4:2 a ve třetím prohráli 2:4. Celé mužstvo podalo jeden ze svých nejlepších výkonů vůbec. V dalším mezinárodním zápase s Polskem, které překvapilo velmi dobrou hrou, bylo hráno nerozhodně 2:2. Poslední zápasy I. fotbalové ligy:

Slovan Žilina 8:1, Slavia-Sparta 3:0, Bohemians-Jablonec 3:0, Teplice-VSS Košice 3:0, Trnava-Dukla 2:1, Zbrojovka-Inter 5:1, Ostrava Třinec 3:1, AC Nitra-Plzeň 2:1.

Tabulka:

1. Sn Bratislava	13 16
2. VSS Košice	13 15
3. Baník Ostrava	13 15
4. SU Teplice	13 15
5. Inter Bratislava	13 14
6. Zbroj. Brno	13 14
7. LIAZ Jablonec	13 14
8. Sp. Trnava	13 14
9. Slavia	13 13
10. Dukla Praha	13 13
11. TŽ Třinec	13 13
12. Bohemians	13 12
13. ZVL Žilina	13 12

14. Sparta	13 10
15. AC Nitra	13 10
16. Škoda Plzeň	13 8

Fotbalisti Sklounionu Teplice vyhráli v dalším utkání soutěže o Středoevropský pohár nad předním maďarským celkem Honvéd Budapešť 2:0.

Výsledky 13. kola II. fotb. ligy: Liberec-Kladno 2:1 — VSŽ Košice-Vítkovice 1:0, Kys. N. Mesto-Hr. Králové 0:1, Martin-Trenčín 1:0, Prievidza-Vlašim 1:1. Pov. Bystr.-Prešov 2:1, B. Bystrica-Lok. Košice 3:1. Tabulku vede Trenčín s 19 body před Lok. Košice s 18, Prievidzou s 15 a Vlašimí s 14 body.

Vedoucí mužstvo I. hok. ligy Kladno utrpělo v 17. kole svou třetí prohru, ale přesto si udrželo třibodový náskok před Spartou Praha, jež hrála nerozhodně s posledním mužstvem tabulky Gottwaldovem. Výsledky: Slovan Bratislava-Kladno 2:1, Gottwaldov-Sparta 1:1, Dukla Jihlava-ZKL Brno 4:2, Pardubice-Č. Budějovice 2:3, Košice-Škoda Plzeň 4:0, Vítkovice-Litvínov 2:3.

Na XI. ročníku mezinárodních krasobruslařských utkání Pražská brusle v Praze dominovali američtí krasobruslaři. Soutěž mužů vyhrál Kubicka a soutěž žen Kathy Malburgová. Čs. reprezentanti Pechar a Knapová obsadili druhé místo. Čs. tenisové mužstvo, reprezentované Kodešem, Hřebcem a Složilem, porazilo v 1. kole soutěže o Pohár Gustava Adolfa Anglii celkovým poměrem 4:1. Ve druhém utkání nastoupili čs. reprezen-

tanti v Zürichu proti Švýcarům. Po prvním dnu je stav 1:1, kdy Hřebec prohrál se Sturdzou 3:6, 6:8 a vyrovnal Kodeš, když zvítězil nad Kanderalem 6:0, 4:6, 6:4.

Čs. volejbaloví reprezentanti neuspěli na světovém šampionátu v Mexiku. V závěrečných utkáních muži podlehl Japonsku 1:3 a ženy Bulharsku také 1:3. Mistrovský titul v soutěži mužů získal Sovětský svaz, Československo skončilo na 5. místě. Soutěž žen vyhrály Japonky, kdežto čs. ženy skončily až na 17. místě.

—pza—

S hrdostí sdělujeme

krajanské veřejnosti, že mezi našimi odběrateli je i devadesátiletá Marie Jeřábková z Bronxu, jež naše noviny odebírá už od roku 1903! Věrné čtenářce blahopřejeme k devadesátinám a přejeme jí zdraví a pohodu.

Americké Listy

Žižka v muzeu

V pražském Národním muzeu se konala výstava, věnovaná Janu Žižkovi, husitskému vojevůdci, který zemřel před 550 lety. Výstava zachycovala různé etapy husitského hnutí.

Zetory do Japonska

Traktory Zetor, které vyrábí podnik ZKL Brno, prodává do Japonska čs. výsadní společnost Motokov. Dodala jich tam už přes 3500. Traktory jsou speciálně upraveny pro práci na rýžovištích. Konečnou montáž provádí jeden japonský závod.

CHARLOTTE C. MASARYK SOCIETY, INC.

pořádá každoroční předvánoční bazár v úterý 10. prosince 1974 v kostele Jan Hus (druhé poschodí) 351 vých. 74. ul. na Manhattanu, mezi 1-6 hodinou odpoledne. Jako vždy najdete mnoho krásných, hodnotných, ručně zhotovených předmětů, okrasných i užitečných, také domácího pečiva, vše za nízké ceny. Přijďte a nakupte vhodné dárky pro celou rodinu. Podáváme občerstvení.

VŽDY S ÚSMĚVEM...

Tak jsme vidali našeho nezapomenutelného Jana Snížka v soukromí i na jevišti po dlouhá léta v Praze i v emigraci. A tak se nám objevil i při vzpomínkovém pásmu jeho rozkošných aktovek, jež bylo provedeno k třetímu výročí Snížkovy úmrtí. Promítnutý portrét oblíbeného autora s kyticí růží, provázený hudební znělkou z Rozmarného zrcadla byl důstojným a dojemným zahájením.

Vkusná byla výprava výtvarnice pí. Mládkové a režie Boženy Helclové-Snížkové a hudební výkon G. Bocka přispěly k úspěchu představení. Jára Kohout vnesl do všech postav snížkovský humor, stejně tak jako B. Helclová, která se velmi líbila v rokovém půvabu s výkonem jeniné satiry. Vynikli i další: L. Novák, N. Zahradníková, V. Bocková, V. Křenková, A. Lexová, R. Horák a O. Bartásek.

Návštěva vzpomínkového pásma byla početná a o mnoho pěkného přišli ti, co si ho nechali ujít. Pásmo se konalo 20. října v Krajském divadle J. Snížka.

A. Brandová-Roshde

70 LET JÁRY KOHOUTA

V neděli, dne 8. prosince-v den narození Járy Kohouta-ve 3hod. odp. v Českém domově v Astorii, oslaví Krajské divadlo J. Snížka sedmdesátku oblíbeného našeho komika, divadelního a filmového herce, jubilejním pásmem. Závěrem bude slavnostní akt:

"KOHOUT NA ROŽNI"

Učinkuje celý soubor s J. Kohoutem v čele-v režii E. Helclové-Snížkové, s hudebním doprovodem G. Bocka-ve výpravě M. Mládkové.

Ostře sledované stavby

Situace v průmyslové investiční výstavbě je v Československu tak špatná, že některé důležité investice (a není jich při dohánění světové technické úrovně málo) musí sledovat sama federální vláda. "Sledovat" znamená zabývat se pravidelně stavem výstavby, vyčlenit pro to příslušné úředníky, založit spisy a tím vším ještě více prodražit už tak nákladné podniky. Vláda ČSSR sleduje v tomto roce — ve větším měřítku čtvrtletně — 30 vybraných staveb. Jak je tato kontrola platná, dosvědčil nedávno článkem v Rudém právu místopředseda vlády Ján Gregor, touto kontrolou pověřený. Oznámil, že vybrané stavby se sice ve srovnání s celkovou výstavbou stavebně polepšily, ale zůstaly, dokonce za méně sledovanými objekty co do technologické stránky. I tady je však situace rozdílná. Stavební potíže má např. stále vodní dílo Dalešice. Elektroocelárna Kladno-Dřín, Severočeské papírny Stětí, Cementárna Čížkovice, bratislavský Slovnaft a závod petrochemie I. jakož i Kombinát Záhorie.

V technologických montážích zůstává pozadu pořád Elektrárna Tušimice II, petrochemické Záluží, Neratovice a Bratislava, kopřivnická Tatra, opět kladenská ocelárna a jiné objekty. Dovoz zařízení nebyl zajištěn ani pro se-

zónní zdroj svítivplynu Střední Čechy I. Dodavatelé neuvodili do provozu celkem 11 plánovaných kapacit. Ke zvláštní pozornosti v celkovém ohledu se dále doporučují i stavby elektráren v Dětmovicích a Nováči, vodní dílo Liptovská Mara a zcela mimořádně Petrochemie IA v Záluží u Mostu, kde je situace nejkritičtější. Když tyto údaje odpovědného náměstka předsedy vlády sečteme, vyjde najevo, že vlastně všechny sledované stavby mají potíže a že tedy pes nebude zakopán v kontrole, ale patrně v ekonomickém systému samém. Ani vyhlídky nejsou totiž lepší. Ze 36 závazných staveb pro rok 1975 nebyl letos v pololetí u 16 schválen projektový úkol a u 28 úvodní projekt. Podobně nejsou zajištěny příslušné dodávky od všech účastníků závodů. Přestože se počet zahajovaných staveb stále zmenšuje, není vláda schopna zajistit jejich hladký a efektivní průběh.

S.

Rozhlasová stanice

Bratislava se stala nositelkou Grand Prix V. ročníku mezinárodní rozhlasové soutěže magnetofonických nahrávek hudebního folklóru — Prix de music folklorique de Radio Bratislava. Letošní ročník soutěže se konal v Bratislavě.

NOVÝ PLYNOVOD

Sovětský svaz stupňuje stále usilovněji vykořisťování satelitních států. V nejbližší době bude zahájena zatím největší stavba, kterou realizují společně země Rady vzájemné hospodářské pomoci — plynovod z Orenburgu na jižním Urale. Přesně je to tak, že SSSR je generálním investorem a dodavatelem, jakož — spolu s Rumunskem — odpovědný za výstavbu zařízení na ložisku plynu; plynovod pak staví Československo — Polsko, Maďarsko, Bulharsko a Německá demokratická republika. Každá z těchto zemí staví "svůj" úsek, který odevzdá takzvaně "na klíč" do provozu. Vybudované úseky budou předány Sovětskému svazu, který je vlastníkem a provozovatelem plynovodu. Investiční náklady mají být splaceny později dodávkami plynu pro jednotlivé země.

Československo staví 2. úsek od východu: prochází v délce 560 kilometrů saratovskou a volgogradskou oblastí Ruska a uralskou oblastí Kazánska. Vede převážně stepi, většinou písčitou, jen občas zalesněnou a bažinatou. Plynovod tu musí překonat tři velké vodní překážky: vol-

gogradskou nádrž, širokou 3,6 km, což bude technicky stejně náročný problém jako přechod přes Don, jehož průtok se s ročními obdobímí mění: z 300 metrů se řeka někdy rozlije do šíře 9 kilometrů. Třetí vodní překážkou je řeka Ilivija. V cestě stojí ovšem ještě desítky jiných objektů — silnice, cesty, železniční tratě, menší vodní toky a různé přírodní útvary, především několik desítek hlubokých strží — vzniklých erozivní činností vody. Ostře jsou v této oblasti i klimatické podmínky.

V kontinentálním podnebí se teploty pohybují od + 44 st. do — 44 st. Celsia. Často tu vane takzvaný "suchověj" suchý vítr, který vysušuje půdu a má rychlost až 25 metrů za vteřinu. Zima trvá od listopadu do dubna. Pro poměrně malé sněhové srážky promrzá půda až do hloubky půl druhého metru. To klade velké nároky na technické zařízení plynovodu, ale komplikuje už i jeho výstavbu, především z hlediska ubytování a stravování tak velkého počtu dělníků, montérů a techniků. Každá země musí totiž na pracoviště dodat i veškeré pracovní

silny. Znamená to, že 3000 kilometrů od Prahy bude muset odjet na 6000 lidí z Plynostavu Pardubice, Hydrostavu Bratislava, podniku Potrubí Praha. Inženýrských staveb Košice, Hutních staveb Košice, Stavojndustrie z Bánské Bystrice, z brněnských a ostravských stavebních podniků a z ČKD Praha. Tento podnik vybuduje pět z celkového počtu 22 kompresních stanic o celkovém výkonu 375 megawatů. Závody průmyslové automatizace Praha tu instalují příslušné měřicí a telemetrické zařízení. Pozemní stavby Ostrava a Bratislava jsou zodpovědné za výstavbu 250 bytových jednotek pro obsluhu stanic — s příslušnými objekty služeb a zdravotnických zařízení. Dokončení stavby se plánuje na 1. říjen 1979. Potrubím o průměru 1400 milimetrů má ročně procházet 28 miliard kubických metrů zemního plynu.

PODPORUJTE
ČESKOU
NÁRODNÍ
ŠKOLU

Osud země i moře - a básníka

Tahle knížka nevyšla v žádném ze zavedených exilových nakladatelství, byť je to knížka sličná. Jedna z těch, o kterých to můžeme říci. Jmenuje se ZPĚVY ZEMĚ I MOŘE, vydalo ji vydavatelství Universum Sokol Publ., Inc. ve státě New Jersey.

Její autor, František Klátil, novinář, světoběžník, námořník, poslanec, spisovatel a básník, nepatřil mezi autory uváděné co tvůrce a koryfeje české literární vlny, té či oné literární vlny. Byl příliš zaměstnán, byl vždy příliš zaměstnán, aspoň to o něm říkají. Jeho jméno ne-naleznete dokonce ani ve Jmenném rejstříku Slovníku českých spisovatelů (1964) — kde se sice nalezne odkaz na Nikolaje Terleckého, kde se však nenalezne heslo Terlecký. Je tam k máni heslo Milan Schulz či jméno autora těchto řádků. Ale nic co by naznačovalo, že českou literaturu tvořil také jistý František Klátil. Pan František Klátil.

Nebot' svět není spravedlivý? Neznal jsem to jméno, třebaže jsem znal knížku Povídky z lodi Hope. Pámbu mi to odpust', neutkvělo mi. Utkvělo mi až ve chvíli, kdy pensionovaný námořník, novinář (bez penze), spisovatel (národ tě vzpomene), světoběžník (vidíte, kam to dopracoval) a básník. (četl jste verše naší Bedřichy, také píše) tedy utkvělo mi teprve tehdy, když pan František Klátil žádal prostřednictvím krajanského tisku o pomoc při přepravě ze západu Spojených států na východ, protože mu finanční poměry nedovolily cestovat samostatně. — Cosi mne tenkrát tuze

zastudilo. Žil jsem za onoho času v Chicagu a stejné číslo krajanských novin také upozorňovalo (jak jest to konečně tisku úkolem) na diapositivы nasekané na cestě kolem světa kterýmsi úspěšným krajanem. Úspěšný krajan peníze na cestu kolem světa zajisté neukradl, ale po něm nezůstane knížka básní. Ani jediná. Z Los Angeles je do Washingtonu D.C. daleko, ale nikoli tak daleko jako kolem světa. František Klátil ten svět obejel jako námořník, byť nikoli ve 23 dnech veden pečlivou ručičkou cestovní kanceláře. Také nesekal diapositivы. Psal.

Těžko říci, jak dopadnou nakladatelské podniky exilové vlny roku 1968, pravděpodobně asi taky nevesele. Těžko říci, jak dopadneme my sami, ale nemohu se ubránit pocitu, že osud pana Františka Klátila, byť pil pivo, jak namítne pilný pracovník a usilovný uzenář, je stěžejší, co si exil může dát za rámeček. Zvláště pak ten, ke kterému pan Klátil patřil. — Ale to je všecko jen hudba ze vzdálených obzorů.

Krátce po onom inserátu pak bylo v krajanských novinách už jenom úmrtní oznámení, jež neslo opět jméno Františka Klátila. Přicházelo z Východu USA, takže se básník nakonec dostal i na místo svého pozemského cíle. Nikdy jsem pana Klátila osobně nepoznal. Všecko, co jsem vlastně chtěl těmito řádky říci, je to, že se mi teď dostala do rukou jeho knížka básní, a že je to knížka sličná. Musím to říci aspoň já, není-li nikoho povolnějšího.

JAN BENEŠ

POHŘEB NA MOŘI

FRANTIŠEK KLÁTIL

*Muži stojí v řadách, bíle oblečení
čekali na obřad, chvíli rozloučení.*

*Kněz otevřel knihu a v ní bylo psáno,
že skončeným životem není dokonáno.*

*Potom bratra podobného dubu
lehce zahodili přes palubu.*

*Za ním vrhli věnce, trochu kvítí,
jen ty věnce zdobí vlnobití.*

*Teplá země, oheň, o tom písně sloky
ne o tom, že člověk umřel pro žraloky.*

Z knihy ZPĚVY ZEMĚ I MOŘE. Vydal: Universum Sokol Publ. Inc. 283 Oak Street, Perth Amboy, N. J. 08861, USA. Cena \$3.50.

Kohout do Hamburku Státní zámek

Podle zpráv ze západního Německa má se český spisovatel Pavel Kohout ujmout od ledna příštího roku místa dramaturga v jednom hamburském divadle. Kohout, který zatím žije v Praze, by na téže scéně také režíroval některé své hry.

na Litoměřicku zvítězil v soutěži o nejépe spravovaný státní zámek v Severočeském kraji. Získal nejlepší ohodnocení za uspořádání zámeckých interiérů, kulturní akce pro návštěvníky a za vysokou úroveň průvodcovských služeb.

ČÍNA A SSSR ..

(Dokončení se str. 1)

ský předseda Kosygin, že sovětské vedení dělá vše, co je v jeho silách, aby se hranice s Čínou staly oblastí míru, přátelství a dobré sousedské spolupráce. Skutečností je, že se v sovětsko-čínských vztazích v poslední době nic nezlepšilo a že výměna polemických útoků a proti-útoků byla takřka nepřetržitá. Co se tedy skrývá za čínským poselstvím? V pozadí by jistě mohla být situace v čínském vedení na prahu příprav na dobu po Mao Ce Tungovi a Čou En Lajovi. Může jít ovšem také o pouhý taktický tah bez dalekosáhlejšího významu. Náhly čínský zájem o pakt o neútočení může ovšem být též projevem snahy, aby Sověty stáhly masu svých vojsk z hranic na Dálném východě. Bud' jak bud', cesta k zlepšení sovětsko-čínských vztahů a styků je nadále plná překážek a je otázkou, zdali vůbec kdy povede k cíli.

Žá

Child-Care - - Live-in, permanent.

Kind, affectionate lady take care 2 1/2-yr old girl, own room, salary negotiable. Call (516) 627-6518 8-10 p.m.

Z politických . . .

(Dokončení ze str. 2)

opatřením, které napomáhá uskutečňovat zemědělskou politiku naší strany a státu.

Její účinnost proto nutně závisí na konkrétních společensko-politických a ekonomických podmínkách a potřebách nejen v zemědělství, ale v celé naší společnosti, na dosaženém vývoji v té které etapě.

Například v letech 1948 až 1959 byla zemědělská daň orientována především na podporu nově budovaných zemědělských družstev. Nejvýrazněji postihovalo vesnické hoháče, zatímco zejména JZD vyšších typů značně zvýhodňovala. V letech 1960 až 1966 již však nová úprava zemědělské daně vycházela z jiných podmínek, z úspěšně dokončené socializace vesnice, z politické a ekonomické stabilizace socialistického zemědělství. Její funkce spočívalo v tomto období především ve zmírňování důchodové diferenciaci zemědělských podniků, která vyplývala z rozdílných přírodních podmínek hospodaření.

Od 1. ledna 1967 vstoupila v platnost nová úprava zemědělské daně jako součást zkonkretizované soustavy plánovitěho řízení. Její funkce rovněž

odpovídala potřebám daného stupně vývoje. Zainteresovávala socialistické zemědělské podniky na růstu zemědělské výroby při současném zvyšování společenské produktivity práce, a rentability na bázi rychlého tempa technického rozvoje."

Jak z poslední věty vyplývá, zemědělská daň, která byla v platnosti od 1. ledna 1967 až dosud, zainteresovávala JZD na růstu zemědělské výroby jakož i produktivitě práce, čili přispívala v posledních letech značnou měrou k tomu, že se v JZD dosahovalo v některých výrobních odvětvích mnohem lepších výsledků než před rokem 1967. Mnozí lidé si dnes kladou jistě právem otázky jako: zda nová daň neuškodí tomuto vývoji, zda na jeho úkor neodčerpá stát z JZD příliš mnoho peněz, zda neporuší zásadu, kterou Mladá fronta na konci citovaného článku vyjádřila takto: "Daně mají vybírat přebytky, tuk bez porušení svalstva."

Namnoze už byly vysloveny obavy, že by nová zemědělská daň mohla vážně narušit světlstvo zemědělských podniků tam, kde by odčerpávala z jejich pokladen neúnosně velké částky peněz.

— pa

Důležitý krok EHS

V Bruselu proběhlo nedávno první zasedání tak zvaného užšího výboru, který Rada ministrů Evropského společenství vytvořila jako poradní orgán pro kooperační dohody mezi členskými státy a třetími zeměmi. Jednotný trh se totiž rozhodl zavést novou konsultační proceduru, která má prozatím platit pro kooperační dohody mezi členskou zemí a zemí státního obchodu a pro podobné dohody mezi členskou zemí a zemí, vyvážející naftu. Později bude tato procedura platit i pro kooperační dohody s rozvojovými zeměmi a s průmyslovými státy. Členové evropské devítky nejsou už oprávněni uzavírat nadále dvoustranné obchodní dohody s východoevropskými zeměmi. Veškeré takovéto dohody musí být do 1. ledna příštího roku zrušeny nebo toho dne vyprší a veškerý obchod s touto oblastí musí být sjednán prostřednictvím bruselské komise v rámci jednotné obchodní politiky společenství. Takové dohody většinou už vypršely a k novým vyjednáváním nedošlo. Jen pro tři nové členy — Británii, Irsko a Dánsko — byl nejzazší termín odsunut z 1. ledna o několik měsíců.

Rozhodnutí zrušit všechny dvoustranné obchodní dohody s východoevropskými zeměmi se vztahuje jen na obchod; neplatí tedy pro jiné sektory. Jednotná obchodní

politika evropské devítky zahrnuje dovozní směrnice včetně cel, kontingentů, zajišťovacích doložek, protidumpingových ustanovení a společné zemědělské politiky. Náplní kooperačních dohod, které nesmějí zahrnovat obchod, mohou být například úmluvy technické, vědecké a průmyslové, ba i takové otázky ekonomické jako jsou investice, vývozní úvěry, společné podnikání a subdodavatelské vztahy. Od té doby, co se jednotný trh rozhodl vypovědět všechny dvoustranné obchodní dohody s Východem, došlo k několika případům, kdy členské státy použily některých dvoustranných kooperačních dohod k tomu, aby obešly zákaz uzavírat bilaterální obchodní dohody. Bruselská komise se zabývala několika takovými případy.

Ale až do července letošního roku chyběla spolehlivá kontrola dvoustranných kooperačních dohod členských států s Východem. Nyní vykonává dozorčí funkci zmíněný užší výbor. Tento poradní orgán sestává ze zástupců devíti členů a bruselské komise a schází se jednou měsíčně. Všichni členové musí vyrozumívat komisi o všech stávajících kooperačních dohodách s východoevropskými zeměmi a o rozhodnutích — která vzešla z jednání o nových dvoustranných kooperačních dohodách, takže si komise může ověřit,

zda předpisy společenství nebyly porušeny. Členské země musí rovněž vyrozumívat užší výbor o všech rozhodnutích, učiněných společnými komisemi, které byly vytvořeny na základě dvoustranných kooperačních dohod.

Činitelé bruselské komise soudí, že konsultační procedura znemožní členským státům uzavírat potají kooperační dohody mimo rámec předpisů Evropského společenství, že je v jejich vlastním zájmu a že také pravděpodobně povede k neformálnímu dorozumění v jednáních s Východem. Podle jejich názoru má tato procedura dvě velké výhody: zajišťuje, aby členské státy neporušovaly úmyslně či neúmyslně obchodní politiku jednotného trhu nebo jakékoli jiné předpisy; a posiluje postavení členských států a zejména zabraňuje východoevropským zemím, aby rozehrávaly jeden členský stát Evropského společenství proti druhému.

Z Bagdódu

se nedávno vrátila do Prahy československá delegace televizních pracovníků, která jednala s představiteli irácké televize. Diskutovala se možnost výměny televizních programů a vybudování dabingového studia v Bagdádě za pomoci odborníků československé televize.

PADESÁTÝSEDMÝ . . .

Sovětský svaz vzpomněl padesátéhosedmého výročí bolševické revoluce. V Moskvě na Rudém náměstí se konala velká vojenská přehlídka. Ministr obrany maršál Grečko pronesl z rampy Lenino-va mausolea v přítomnosti ostatních členů politbyra sovětské komunistické strany krátký projev. Zdůraznil v něm nutnost dalšího zbrojení, protože — podle jeho slov — za mír je třeba neustále bojovat, neboť síly mezinárodní reakce a agrese pracují proti pozitivním změnám ve světě.

Při vojenské přehlídce byly opět předvedeny rakety různého druhu. Pozornost vzbudila mezikontinentální raketa dlouhá 30 metrů, o doletu 9 tisíc 400 kilometrů. Diváci měli možnost prohlédnout si tanky, obrněná vozidla a desetitisíce vojáků, jejichž pochod po Rudém náměstí trval 25 minut. Obvyklá manifestace civilního obyvatelstva, která tradičně následuje po skončení vojenské přehlídky, se letos — údajně pro špatné

počasí — nekonala. Západní tiskové agentury k tomuto rozhodnutí dodávají, že se v dřívějších letech ovšem civilní manifestace konaly za mnohem horšího počasí.

Na slavnostním shromáždění v Kremlu promluvil ministr zahraničí Andrej Gromyko. Při jeho projevu došlo k incidentu. Když Gromyko kritisoval pekínskou politiku a řekl, že se čínští vůdci spojili s odpůrci uvolňování napětí a snaží se blokovat mezinárodní spolupráci, vstal čínský velvyslanec a členové jeho doprovodu a opustili demonstrativně sál. Gromyko potom hovořil o důležitosti spolupráce mezi Sovětským svazem a Spojenými státy a dodal, že setkání amerického prezidenta Forda s generál-

ním tajemníkem Brežněvem, k němuž dojde za necelé tři týdny na Sibiři má velký význam pro další rozvíjení vzájemných styků. O situaci na Blízkém východě hovořil sovětský ministr zahraničí jen krátce; řekl, že Sovětský svaz bude dále pokračovat v politice prosazování spravedlivého míru v této oblasti a že bude nadále podporovat spravedlivou věc Palestinců a arabského lidu. Gromyko se vyslovil pro okamžité obnovení ženevských mírových rozhovorů o Blízkém východě. Také rozhovory o bezpečnosti a spolupráci v Evropě by si Moskva přála urychlit, protože evropské národy prý od této konference očekávají důležitá rozhodnutí na nejvyšší úrovni. Příznivé vý-

sledky této konference podle Gromyky vytvoří lepší atmosféru pro řešení dalších problémů, například snižování ozbrojených sil ve střední Evropě.

Britský list Daily Telegraph se u příležitosti výročí bolševické revoluce zamyslel nad osobou generálního tajemníka Leonid Brežněv stojící v čele politbyra už deset let. V roce 1964 se mu podařilo nastoupit obtížné dědictví Nikity Chruščova, který byl zbaven moci. Celková bilance Brežněvovy vlády se deníku zdá pozitivní. I když máme stále ještě sklon posuzovat oficiální sovětské statistiky s jistým podezřením — píše Daily Telegraph — a to ne bezdůvodně, pomyslíme-li, jak se statistikami nakládali Stalin a Chruščov, je nutno říct, že sovětská občané mají více másla a že fronty na chléb a přiděly na

mouku patří minulosti. Také stalinický teror přestal. V jistém smyslu znamená metoda, kterou politbyro použilo při potlačování kritiků sovětského režimu, domácí úspěch Brežněvovy politiky.

Přístup k řešení tohoto problému je nový, je dokonce i inteligentnější. Recept zní: pošlete některé buřiče do koncentráků, jiné na Západ a ještě další do Izraele nebo do Švýcarska. Tato metoda byla úspěšná — píše Daily Telegraph. Posledním vynikajícím kritikem sovětského režimu je akademik Sacharov, je nepochybné, že ani jemu nebude dlouho trpěno vydávat statečné manifesty. Zdá se však, že právě tato metoda zacházení s kritiky režimu, přiměla v posledních letech stále větší počet lidí k zamyšlení nad svou zemí, nad její budoucností.

pl

MÁLO NOVÝCH VÝROBKŮ

Inovace strojírenského spotřebního zboží na čs. trhu postupuje stále velmi pomalu. Továrny nemají zájem na pozměňování navykklých pracovních postupů, protože to pro ně znamená dočasně zvýšené náklady a tím větší ztráty. I to, co přichází na trh jako "nový výrobek", je většinou jen zlepšený typ něčeho starého. Jak konstatuje Rudé právo — "vývojových skoků je poskrovnu". Na letošním trhu se má jako největší přínos jevit dodávka půl milionu stropních světlidel 13 rozličných typů a pak — plastické holenní chrániče pro fotbalisty. Jen trochu vylepšené přicházejí do prodeje chladničky a ohřívače vody. Ovšem udávané "inovace" jsou pro světový trh už dávno běžné: odmrazování a magnetické těsnění u chladniček, automatika a větší účinnost u praček, spojení pračky a sušiče prádla, naviják šňůry a signalizace naplnění u vysavačů a pod. Nedostatek rychlých inovací je i podle oficiálního názoru důsledkem nedostatečného nákupu zahraničních licencí, které se konečně jeví jako nejlevnější zlepšovací postup.

Moskva hledá věřitele

Sovětská vláda hledá na mezinárodních peněžních trzích kapitál. Podle zprávy Reutersovy tiskové kanceláře vyjednává se západními bankami o poskytnutí půjčky ve výši 100 milionů dolarů. Jednání vede prostřednictvím londýnské pobočky sovětské Národní banky. Londýnští bankéři soudí, že kapitál SSSR potřebuje na exploataci přírodního bohatství.

Večery pod lampou s českou knihou

Čtenářský hlad po dobré české knize trvá. Doma i v cizině. Kdežto doma současná literatura stagnuje, a starší kvalitní věci se vydávat nesmějí, my v emigraci máme v tom ohledu větší štěstí. Také Universum Sokol Publications patří k vydavatelstvím, které jsou sto zájmu čtenářů o dobrou českou knihu vyhovět. Zde je seznam a stručný popis knih, vydaných doposud našim nakladatelstvím:

DEMOKRATICKÝ MANIFEST —

Ferdinand Peroutka. Vyznání víry v demokracii, svobodu a právo na národní sebeurčení. Mužný boj s ideologií komunismu, jehož slabiny jsou zde odhalovány nejpopovnějším mistrem pera. Kniha skutečně hodná tradice českého humanismu.

POČITADLO —

Petr Den. Sbírka esejí, zkoumajících vztahy mezi náboženstvím, politikou a matematikou, jež se zároveň snaží dát novou náplň pojmu "demokracie", aby revoluce dávala a nových národů, měnící podobu našeho století, nebyla revolucí nihilismu, prostě moci a smrti, nýbrž revolucí míru a života.

VE VLÁDĚ DRUHÉ REPUBLIKY —

dr. L. K. Feierabend. Paměti muže, který spolufidil osudy národa a státu v tragické pomnichovské době. (Rozebráno).

VE VLÁDĚ PROTEKTORÁTU —

dr. L. K. Feierabend. Pokračování pamětí člena české protektorátní vlády z doby po 15. březnu 1939, obsahující množství zajímavých a významných detailů o tehdejších událostech.

Z VLÁDY DOMA — DO VLÁDY V EXILU —

dr. L. K. Feierabend. Autor zde líčí svůj dobrodružný útek z Protektorátu přes Maďarsko, Jugoslávii a Francii do Londýna a popisuje zajímavým způsobem poměry v tehdejší exilové vládě prezidenta Beneše.

THIS AND THAT —

E. J. Popera. Kdo zná české verše tohoto básníka, jistě sáhne se zvědavostí po jeho první sbírce básní anglických.

KAŽDÁ Z TĚCHTO KNIH PŘEDSTAVUJE TVORBU NAŠICH PŘEDNÍCH SPISOVATELŮ A BÁSNÍKŮ, MIMO SVOU VLAST. ZAKOUPENÍ NĚJÍJÍCÍCH KTERÉ Z NICH OBOHATÍ JISTĚ VAŠI KNIHOVNU

O B J E D N Á V Á M :

Demokratický manifest — Ferdinand Peroutka	\$4.00
Počítadlo — Petr Den	2.50
Ve vládě protektorátu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Z vlády doma — do vlády v exilu — dr. L. K. Feierabend	3.00
Ledy se hnuly — V. N. Duben	3.00
Antonín Švehla	3.00

Úhlem na oblohu — Miroslav Rašín	2.50
Beznaděje a naděje — Karel Valehrach	2.50
Od A do Z — Jára Kohout	1.50
Verše ze zásuvky a verše zapomenuté — Josef Martínek	2.00
Holoubek, který se na všechno ptal — Josef Martínek	1.00
Songs of the Desert — Josef Martínek	3.00
This and that — E. J. Popera	2.00
Půlnoční pacient — Egon Hostovský	3.00